

Täysistunto

Maanantai 12.12.2016 klo 14.03—21.19

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 177/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 15/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.54 **Mikaela Nylander r:** Värderade talman! Det här lagförslaget eller den här sparlagen är en av de svåraste utbildningsfrågorna under den här perioden, och jag vet att själva sparbeslutet för yrkesutbildningen fattades under föregående period, men det vi djupt beklagar och som vi ser stora hot i är det att vi nu kommer att godkänna sparlagen, men själva reformen och innehållet, den nya finansieringsgrunden har vi ingen aning om hur den kommer att se ut i dess slutliga form. Och just på grund av att den här frågan är stor och oerhört svår kommer jag att föreslå följande.

Tulen ehdottamaan seuraavaa: että toinen lakiehdotus hylätään. Lisäksi ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo toisen asteen ammatillisen koulutuksen säästöjä koskevat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäväksi samanaikaisesti kuin toisen asteen ammatillisen koulutuksen toimintalainsäädännön ja rahoituksen uudistamista koskevat lakiehdotukset."

Ja toinen lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä ryhtyy toimenpiteisiin toisen asteen ammatillisen koulutuksen alueellisen saatavuuden ja ruotsinkielisen koulutustarjonnan turvaamiseksi."

19.56 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Vain kaksi päivää viikossa. Niin monta koulupäivää kertoi eräs ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeleva heillä olevan viikossa. Muuten tehdään etäkursseja eli opiskellaan tulevaa ammattia esimerkiksi kirjatenttien ja nettikurssien kautta.

Ammatillisen koulutuksen säästöt näkyvät jo nyt lähiopetuksen vähäisyytenä. Leikkaukset uhkaavat heikentää ammatillisen koulutuksen laatua sekä tulevien ammattilaisten osaamistasoa. Kun lähiopetuksen lähtötaso on OAJ:n mukaan ollut noin 36 tuntia viikossa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

on se tällä hetkellä huomattavasti alle 20 tuntia per opetusviikko, ja tämä siis ennen näitä nyt esitettyjä säästöjä.

Hallituksen esittämiä 190 miljoonan leikkauksia ammatillisen koulutuksen rahoitukseen on syystäkin kritisoitu ankarasti. Leikkaukset heikentävät koulutuksen laatua entuudestaan, leikkaukset vaikeuttavat ammatillista aikuisopiskelua, leikkaukset heikentävät koulutustakuun toteutumista, ja leikkaukset lisäävät opetushenkilöstön työttömyyttä. Säästöjen toteuttamiseksi on myös valittu mahdollisimman huono malli. Sen sijaan, että leikkaukset olisi jaksotettu useammalle vuodelle tai kytketty suoraan ensi vuoden ammatillisen koulutuksen reformin yhteyteen, tehdään 190 miljoonan leikkaukset kerralla ja vuosi ennen sisällöllistä reformia. Tämän leikkauksen jälkeen ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus on 316 miljoonaa alhaisempi kuin mitä se oli vuonna 2013. Ammatillisen koulutuksen puolella on toisin sanoen jo tehty isoja säästöjä. Oppilaitoksissa on jouduttu voimakkaasti sopeuttamaan toimintaa jo edellisen kauden aikana tehtyjen päätösten vuoksi. Siksi nämä nyt esitetyt leikkaukset tulevat näkymään poikkeuksellisen voimakkaasti, jopa niin, että ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteet vaarantuvat.

AMKE ry:n kesällä tekemän kyselyn perusteella suurimmat koulutuksenjärjestäjät eivät leikkaa aloituspaikoista vaan yksikköhinnoista. Se tarkoittaa, että opettavaa henkilöstöä vähennetään, ryhmäkokoja suurennetaan ja lähiopetusta vähennetään. Paikkakunnilla, joissa nuorisoiäluokat pienenevät, tehdään leikkauksia myös aloituspaikkojen määrään. Se taas tarkoittaa, että alueelliset erot tulevat kasvamaan. Nuorten koulumatkat ovat jo nyt pidempiä ammattiin opiskelevien kuin lukiolaisten kohdalla, ja huonoin on tilanne tältä osin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Leikkausten seurauksena on vaara, että koulutuksen saavutettavuus heikkenee entuudestaan näillä alueilla. Se tarkoittaa myös, että meillä ei enää ole varmaa tietoa siitä, toteutuuko koulutustakuu enää koko maassa.

Tämän lisäksi leikkaukset iskevät kovaa myös vapaan sivistystyön kenttään. Vapaan sivistystyön koulutuksenjärjestäjiltä leikataan pois kilpailukykyopimuksen tuomat taloudelliset hyödyt siitä huolimatta, että nämäkään koulutuksenjärjestäjät eivät ole osa julkista sektoria, kuten eivät korkeakoulutkaan. Tämän lisäksi vapaaseen sivistystyöhön kohdistuvat edelleen myös edellisen hallituksen tekemät päätökset järjestäjä- ja ylläpitäjäverkon kehittämisestä ja toisen asteen koulutuksen rahoituksen uudistamisesta. Vaikka tämä esitys toisen asteen ammatillisen koulutuksen osalta raukesi edellisellä kaudella, jäivät vapaan sivistystyön säästöt voimaan. Sen päälle tulevat vielä tämän hallituksen päättämät lisäleikkaukset.

Arvoisa puhemies! Kaikilla näillä leikkauksilla on todella tuhoisat seuraukset koulutukselliselle tasa-arvolle ja koulutuksen laadulle. Kuten tiedämme, on Suomessa iso joukko nuoria ilman toisen asteen tutkintoa. He tarvitsevat koulutuksen ja tutkinnon lisäksi myös yhteisöllistä toimintaa ja tukea. Nämä hallituksen esittämät leikkaukset vaikeuttavat syrjäytymisen ehkäisyä entuudestaan, ja siksi esitän, että tämä hallituksen esitys hylätään.

20.01 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Korkeatasoinen koulutus on tärkeä Suomen kilpailukyvyllä, ja hallitushan on jo leikannut rajulla kädellä korkeakoulutuksesta ja nuorisotakuusta. Nyt vuorossa on ammatillinen koulutus, johon ensi vuonna kohdistetut 190 miljoonan euron leikkaukset on ajoitettu taitamattomasti ennen reformilainsäädännön valmistumista.

Suomen menestys riippuu nyt ja tulevaisuudessa vahvasta osaamisesta. Siksi eduskuntaryhmämme lisäesitysten pääpaino on nimenomaan koulutuksessa sekä tutkimus-, kehi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

tys- ja innovaatiotoiminnassa. Näitä asioita KD:n eduskuntaryhmä on nostanut omassa vaihtoehtobudjetissaan, ja tulemme myöskin esittämään näihin konkreettisia toimenpiteitä budjettivastalauseessamme.

Tässä vaiheessa kannatan edustaja Nylanderin tekemää hylkyä ja kahta lausumaehdotusta.

20.02 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tavallaan harmi, että näin vauhdikkaan päivän illan aikana käsittelemme näin merkittävää hallituksen esitystä, joka liittyy paljon puheena olleeseen ammatillisen koulutuksen reformiin, josta itse asiassa varsinainen lakiesitys on vielä lausunnolla ja tulee ensi talvena, keväänä eduskuntaan, mutta nyt, ennen toimintalainsäädäntöä ja tutkintojen rakenneuudistusta, tehdään merkittävät 200 miljoonan euron säästöt. Tämä on suoraan sanoen historiallinen hyppy tuntemattomaan, vaikka tiedän, että tätä asiaa on opetus- ja kulttuuriministeriössä pyritty tietysti valmistelemaan hyvin.

Lainaan OAJ:n lausuntoa sivistysvaliokunnalle: "Mikäli leikkaus toimeenpannaan vuonna 2017, reformin tavoitteet jäävät toteutumatta ja koulutuksen laatu heikkenee. Esitetty rahoitusleikkaus on vakava uhka koko uudistumisen toimeenpanolle." Sitten Akavan lausunnosta: "Ammatilliseen peruskoulutukseen kohdennetut 190 miljoonan leikkaukset vuodesta 2017 alkaen vaikuttavat väistämättä koulutuksen saatavuuteen ja laatuun, vähentävät rajusti työpaikkoja ja henkilötöyvuosia." No, mitä sanoo SAK: "Näiden päätösten seurauksena ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulevat vuodet ovat erittäin vaikeita. Massiiviset säästöt on toteutettava yhden vuoden aikana, ja jo vuodesta 2018 voimaan astuva reformi muuttaa ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kokonaan ja jakaa ammatilliseen koulutukseen käytettävän rahoituksen uudella tavalla järjestäjille." No, sitten tämä tulee myöskin johtamaan ennalta arvaamattomaan tilanteeseen siinä, miten oppilaitokset näitä opiskelijapaikkoja vähentävät, ja monet asiantuntijat ovat aidosti sitä mieltä, että sellaisille osaajille, joilla työmarkkinoilla olisi käyttöä, monet oppilaitokset omista talous- tai muista syistä ovat niitä aloituspaikkoja vähentämässä.

Sitten tässä jo edustaja Li Andersson viittasi tähän lähiopetuksen määrään. Kysymys on siis kontaktiopetuksesta, jossa nuoret eivät ole tekemässä kotona etätehtäviä. Vielä 90-luvulla oppilaat saivat lähiopetusta lähes täyden työviikon, 38 tunnin, verran. Tänä päivänä ollaan jo 28 tunnin alapuolella. Viime vuosien leikkausten vuoksi esimerkiksi pääkaupunkiseudun Varian yhteisten opintojen tuntiopetuksen vähimmäismääräksi asetetaan elokuusta 2015 lukien 14 tuntia. Aiemmin vähimmäismäärä on ollut 28 tuntia.

Hyvät kollegat! Hyvät kansanedustajat! Hyvät kuulijat! Hyvät Suomen kansalaiset! Olemme aivan perimmäisten kysymysten äärellä. Toisin sanoen kolmivuotinen ammattitutkinto on näiden leikkausten, jo tehtyjen ja nyt päätettyjen, jälkeen johtamassa siihen, että ammattitutkintojen opetustuntimäärät lähenevät kahta vuotta, kahta ja puolta vuotta. Se on vääjäämättä vaikuttamassa opetuksen laatuun, osaamiseen ja työllistettävyyteen. Olin kolmisen viikkoa sitten Tampereen Tredun, meidän Pirkanmaan isoimman ammatitioppilaitoksen, opettajien vieraana, he olivat sähköalan opettajia. He olivat äärimmäisen huolestuneita tästä tilanteesta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä haluan todeta minulle ja — tiedän — täällä monille edustajille tärkeästä koulutussektorista, joka liittyy vapaaseen sivistystyöhön ja kansanopistoihin. Kansanopistojahan on 38, ja nyt nämä leikkaukset, säästöt ovat merkittävällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

tavalla vaarantamassa monialaisten kansanopistojen kansanopistotyötä, ja tämänkin takia tämä hallituksen esitys on hylättävä.

Kannatan tässä yhteydessä myöskin edustaja Nylanderin ponsilauseelmaesityksiä, jotka ovat erinomaisia — niitähän oli kaksi kappaletta.

Edustaja Li Andersson jo kerkesi esittämään koko hallituksen lakiesityksen hylkäämistä. Yhteisessä vastalauseessamme me ehdotimme, että sekä 1. että 2. lakiesitys hylätään. Kysymys on samasta asiasta. Kannatan Li Anderssonin ehdotusta, ja myöskin edustaja Nylander esitti tämän kakkoslain hylkäämistä. — Kiitos, puhemies.

20.09 Eva Biaudet r: Herr talman! Jag vill också för min del understöda riksdagsledamot Nylanders förslag om förkastande och hennes två förslag till uttalande.

Precis som tidigare riksdagsledamöter här har lyft fram så är det naturligtvis fråga om en väldig nonchalans och arrogans mot unga människors behov av utbildning och att helt enkelt stöda deras uppväxt till vuxna människor. Yrkesutbildningen är naturligtvis en yrkesutbildning allra främst, men samtidigt handlar det om att lära sig att arbeta, att lära sig att fungera i ett sammanhang, vara regelbunden, och det är många gånger som just unga som finns i den här utbildningen kanske har haft jobbigt i grundskolan med att känna att de trivs och att det känns meningsfullt för dem, så de skulle helt enkelt behöva ett extra stort stöd av klassen och lärarna i närundervisning.

Olen erittäin huolestunut siitä, että hallitus ei näe niitä ongelmia, joita tämä nuorille tulee tuottamaan, ja siitä laadun huononnuksesta, jonka tämä todennäköisesti tulee aiheuttamaan.

Kannatan siis edustaja Nylanderin tekemiä hylkäys- ja lausumaehdotuksia.

20.10 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt lakiehdotusta, joka koskee puolta perusopetuksen päättävistä nuorista ja noin 150 000:ta aikuista suomalaista, eli varsin mittavaa ja vaikuttavaa lakia.

Kuten moneen kertaan on sanottu, järkevämpää olisi toteuttaa ensin uudistus ja vasta sen jälkeen mahdolliset leikkaukset, jotta valmistautumisaikaa, mahdollisuuksia ja keinoja olisi riittävästi tarjolla. Nyt kun katsotaan koulutuksenjärjestäjiä, heillä ei tosiasiallisesti ole paljonkaan harkinnanvaraa ja valinnanvaraa leikkauksen kohdentamisesta, kun henkilöstö- ja tilakustannuksista muodostuvat kustannukset ovat yli 80 prosenttia koulutuksen kaikista kuluista. Tämän ikäisille nuorille lähiopetustunnit ovat aivan elintärkeitä, ja kun muistetaan se, että suurella osalla nuorista on erilaisia oppimisvaikeuksia, erilaisia erityistarpeita, on täysin mahdotonta ajatella, että näistä lähitunneista enää voidaan leikata.

Näistä syistä tuemme vahvasti hylkäysvastalauseetta, jossa mukana ovat myös sosialidemokraatit ja vasemmistoliitto.

20.12 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten edustaja Gustafssonkin omassa puheenvuorossaan totesi, olemme todellakin perimmäisten asioiden äärellä, kun me puhumme toisen asteen koulutuksen kysymyksistä. On valitettavaa, että tämän hallituksen aikana hallituksen pääpaino on keskittynyt hyvin voimakkaasti koulutuksen leikkauksiin varhaiskasvatuksesta ihan tänne korkeakouluun asti, ja sitten tässä välissä on vielä tämä ammatillisen koulutuksen leikkaus. Kuten täällä on myös todettu, järkevämpää olisi, että ensin tehtäisiin rakenteellisia uudistuksia ja vasta tämän jälkeen lähdetäisiin teke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

mään tarvittavia säästöjä — aivan kuten viime kaudella suunniteltiin, mutta valitettavasti siinä ei viime metreillä kuitenkaan onnistuttu viemään sitä uudistusta loppuun asti.

Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen leikkaus koskettaa laajasti erilaisten ihmisten elämää. Esimerkiksi meillä Etelä-Karjalassa Lappeenrannassa nämä säästöt tulevat vaikuttamaan siten, että nuorisokoulutuksen aloituspaikat tulevat pysymään ennallaan mutta tämä tulee tarkoittamaan sitä, että aikuisten aloituspaikkoja tullaan vähentämään kolmessa vuodessa siten, että noin 100 aloituspaikkaa häviää vuosittain, ja siten kolmen vuoden aikana noin 300 aikuista jää ilman ammatillista tutkintoa. Ja kuten tiedämme, nämä ihmiset ovat useimmiten sellaisia ihmisiä, joilta puuttuu perustutkinto tai ammatillinen tutkinto, minkä takia tämä koulutus olisi heille äärettömän tärkeää heidän työllistymisensä ja elämäntilanteensakin takia.

Olen Valtakunnallisen työpajayhdistyksen puheenjohtaja, ja tämä meidän Valtakunnallinen työpajayhdistys on tehnyt ja viime perjantaina julkaissut tällaisen selvitystyön, jossa selvitetään, miten meidän 15-vuotiaat ja sitä vanhemmat nuoret joko pääsevät koulutukseen tai sitten mahdollisesti työpajoihin. Näiden selvitysten perusteella todettiin, että tilastoista oli luettavissa, että noin 15 prosenttia ikäluokasta jättää koulutuksensa peruskouluun ja heistä noin 40 prosenttia on 30 vuoden iässä työttömänä tai opiskelun ulkopuolella. Elikkä tämä koskettaa juuri niitä nuoria, joita tämäkin lakiesitys, tämä 190 miljoonan euron leikkaus. Jo tällä hetkellä on valitettava tosiasia, että meillä on noin 32 000 nuorta, alle 30-vuotiasta, jotka ovat vailla perustutkintoa ja jotka ovat myös syrjäytyneet yhteiskunnan ulkopuolelle. Jos me emme lähde aktiivisesti tarjoamaan näille nuorille tukea ja mahdollistamaan heille myös koulutusta, niin se todennäköisyys, että nämä ihmiset ovat pysyvästi meidän yhteiskunnan ulkopuolella, tulee todellakin kalliiksi.

Tämän selvityksen perusteella on arvioitu, että nyt jo näistä 32 000 nuoresta, jotka ovat vailla perustutkintoa ja joilla ei ole ammatillista tutkintoa ja jotka ovat syrjäytyneet yhteiskunnan ulkopuolelle, aiheutuva yhteiskunnan menetys on noin 1,4 miljardia euroa per vuosi. Ja kun me tiedämme, että tämä kertaantuu vuosi toisensa jälkeen, on hämmästyttävää, että me emme panosta näihin nuoriin esimerkiksi tätä 190:tä miljoonaa. Siltä osin me voimme todeta, että tämäntyyppinen säästö ei ole millään tavalla järkevää eikä perusteltua.

Tämän lisäksi haluaisin nostaa myös niiden nuorten asian, joka viime kaudella oli lähellä sydäntäni, ja olisin tietenkin toivonut, että silloinen ministeri Kiuru olisi ehtinyt saada tämän esityksensä loppuun. Se koski nimenomaan erityistä tukea tarvitsevia nuoria. Heidän tilanteensa tällä hetkellä on todella vaikea. Me tiedämme, että osa näistä nuorista tarvitsee vahvaa tukea, jotkut myös terveyspalveluita. Vanhempien ja perheiden tuki on erittäin tärkeää. Nyt on todella hämmentävää, että nämä nuoret joutuvat matkustamaan satoja kilometrejä pois omalta paikkakunnaltaan, jotta he saisivat itselleen tutkinnon, ja nyt tämä 190 miljoonan euron säästö ei ainakaan tule helpottamaan heidän tilannettaan vaan pikemminkin vaikeuttamaan. Miten me turvaamme, että jokaiselle nuorelle, myös näille erityistä tukea tarvitseville nuorille, tarjotaan myös tutkintoon johtavaa koulutusta? Tämä on tämän tulevan reformin yksi tärkeä huomio.

20.17 Mikaela Nylander r: Värderade talman! Ledamöterna Andersson, Gustafsson och Biaudet tog upp viktiga aspekter gällande behovet av och också rätten, tycker jag, till kontakt- eller närundervisning, och när själva reformen nu sedan i februari kommer till riksdagen måste vi mycket noga titta på det här, hur vi kan trygga rätten till närundervisning för

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

dem som behöver det. Jag tror att det är en av de absolut viktigaste frågorna som vi ska titta på sedan i februari.

Mutta, arvoisa puhemies, halusin sanoa muutaman sanan vapaasta sivistystyöstä, koska vapaa sivistystyö on todellakin tärkeä osa elinikäistä oppimista.

Suomessa on edelleen reilusti yli 300 vapaata sivistystyötä tarjoavaa tahoa, ja jopa joka viidennes suomalainen osallistuu vuosittain tähän toimintaan, jota järjestetään eri puolilla maata. Vapaa sivistystyö on kaikille avointa, edullista ja helposti kaikkien saatavilla. Sillä on ollut erityisen ratkaiseva merkitys maahanmuuttajien kotouttamisessa. Maahanmuuttajilla on ollut ensisijaisesti vapaan sivistystyön laitoksissa mahdollisuus oppia Suomen kansalliskieliä.

Sivistysvaliokunnassa olemme saaneet kuulla, että vapaan sivistystyön saavutettavuus on heikentynyt merkittävästi viime vuosina. Tämä on todella vakava signaali, ja siihen on nyt reagoitava.

20.19 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Toisen asteen koulutus on todella tärkeää nyt ja tulevaisuudessa. Siksi sen uudistaminen on myös kiireellinen asia, ja nykyinen hallitus onkin siinä edennyt ripeää vauhtia. Nyt jo uudistusesitysten päälinjat ovat lausunnolla, ja uudistus siis toteutuu, toisin kuin viime vaalikaudella, jolloin se päättyi kauden lopulla hyvinkin nolosti.

Tässä esityksessä, mikä nyt on käsittelyssä, todellakin toisen asteen koulutuksesta leikataan 190 miljoonaa euroa. Sosialidemokraattien vaaliohjelmassa 20.3.2015 toisen asteen koulutuksesta esitettiin leikattavaksi tämän vaalikauden alussa etupainotteisesti 270 miljoonaa euroa eli 90 miljoonaa euroa enemmän kuin mihin Sipilän hallitus on päätenyt. Tässä suhteessa on hyvä, että hallitus on tällä pohjalla eikä ole leikkaamassa tärkeästä toisen asteen koulutuksesta sellaisia määriä, joihin sosialidemokraatit olivat menossa.

Arvoisa puhemies! Kun tässä yhteydessä puhuttiin myös korkeakouluopetuksesta, muistutan, että Jyväskylän yliopisto on sopeutunut niihin leikkauksiin, joita on korkeakoulutukseen tullut. Siellä on tilat käyty läpi, henkilöstö on käyty huolella läpi, hankinnat on tarkastettu, huonosti perusteltavista hankkeista on luovuttu, yksiköitä on yhdistetty ja niin edelleen. Ilman että opetuksen ja tutkimuksen tasoa on yhtään alennettu, on saatu riittävät säästöt aikaiseksi ja henkilöstölle on jopa maksettu tänä vuonna bonusta. Eli tällaiset uudistukset ja säästötkin voidaan tehdä hyvin ja vastuullisesti, kun halua on, ja Jyväskylässä on ollut. Toivon, että toisella asteella myös saadaan tällä tavalla hoidettua asiat.

20.21 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kankaanniemi ensinnäkin puhui ammatillisen koulutuksen reformista, joka ei vielä edes ole eduskuntakäsittelyssä. Tämä esitys nyt koskee ihan puhtaasti hallituksen esittämiä säästöjä ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Eli tässä ei ole kyse opetuksen tai koulutuksen sisällöllisestä uudistamisesta, vain rahoituksen leikkaamisesta.

Tämän lisäksi edustaja Kankaanniemi puhui tässä korkeakoulutuksesta, Jyväskylän yliopiston tilanteesta, mutta tässä käsitellään, keskustellaan hallituksen esityksestä, joka koskee toista astetta, ammatillista koulutusta, josta jo, kuten totesin omassa puheenvuorossani, on säästetty hyvin paljon muun muassa edellisellä kaudella tehtyjen päätösten seurauksena.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

Eli kun käsitellään ammatillista koulutusta, pitäisi keskustelun keskittyä nimenomaan toisen asteen ja ammatillisen koulutuksen tilanteeseen.

20.22 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Mielenkiintoista keskustelua. Edustaja Kankaanniemi aloitti sen "menneet ajat meillä ja muualla" -historiapohdiskelulla, ja sitten hän hyppäsikin jo suoraan korkeakoulu-uudistuksen Jyväskylässä toteutuneisiin toimenpiteisiin. Johdonmukaista, todella johdonmukaista.

Ollaan tekemässä toisen asteen leikkauksia. Reformista tässä yhteydessä on vähän enenakaista puhua, kun emme tiedä sen sisällöstä mitään. Tämä hallitus on todella nopea uudistuksissaan: leikkaa rahat ennen kuin on tiedossa, mitä tuleman pitää. Edustaja Kankaanniemi, me voimme täällä keskustella siitä, onko nyt kyseessä uudistus vai leikkaus, ja minun näkemykseni mukaan kyse on siitä, että nyt ollaan leikkaamassa toisen asteen koulutuksesta.

On hämmentävää ajatella, kuinka toisen asteen reformia viedään eteenpäin, kun oppilaitoksissa joudutaan pohtimaan ja voimavarat menevät siihen, kuinka näistä leikkauksista selvitään. Henkilöstöresursseja joudutaan ilman muuta vähentämään, tulee irtisanomisia, ja sen prosessin läpivieminen on jo itsessään niin iso asia, kun 190 miljoonaa otetaan rahaa pois, että oppilaitosten henkilöhallinto ei yksinään pysty enää keskittymään uudistuksen läpiviemiseen.

Olen hallituksen kanssa yhtä mieltä siitä, että meillä tarvitaan varmasti toisen asteen koulutuksen reformia ja uudistamista, sillä liian moni nuori jää tällä hetkellä vaille opiskelupaikkaa syystä taikka toisesta. Keskeyttämisistä on liikaa, joten me tarvitsemme oikeasti uusia välineitä, niin että meillä ne nuoret, kädelliset oppijat, jotka ovat erityisiä oppijoita, voivat asettua ehkäpä juuri siten, että työn kautta voidaan oppia ammatti. Mutta olisi kiva kuulla tässä yhteydessä, kuinka 190 miljoonan euron osalta voidaan kehittää esimerkiksi oppisopimuskoulutusta, jolla voitaisiin ottaa jo aiemmin nuoria erilaisia oppijoita mukaan työstä oppimaan.

On erityisen tärkeää huolehtia siitä, minkä edustaja Gustafsson hyvin toi esille, mitenkä olemme lyhentämässä tutkintoa kolmesta vuodesta alaspäin. On todella tärkeää, että jokaisella suomalaisella on mahdollisuus jatkaa opintojaan myös ammattikorkeakouluun, ja sitä kautta opintojen myös toisella asteella pitää tukea sitä toimenpidettä, että nuorilla on mahdollisuus kehittyä. Mutta ilman että osaisin tässä arvioida, mitä hallitus on tekemättä, niin nyt olisi vähän semmoinen olo, että tulee puslista luvattua jotakin, mistä emme mitään tiedä. Erityisen huolissani olen juuri siitä, että tämä vuosi, mikä tässä leikkausten jälkeen on, ei anna mahdollisuuksia oppilaitoksille suoriutua siitä uudistuksesta, vaan onko se sitten täältä hallituksesta, mistä se viisaus tulee, että annetaan ohje, kuinka oppilaitoksissa pitää reformi tehdä. No, tätä sanelua olemme toki saaneet maistaa tämän hallituksen osalta.

Arvoisa puhemies! Tätä esitystä ei millään muotoa voi hyväksyä.

20.26 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Tämähän on nyt hallitusohjelman mukainen julkisen talouden sopeuttamispaketti eikä ollenkaan mieluisa, jos ajatellaan sivistysvaliokunnassakin käsiteltäväksi, mutta tämä on välttämätön — täytyy näin sanoa.

Onneksi koulutuksenjärjestäjille jää kuitenkin mahdollisuus toteuttaa säästö tehostamalla ja hakemalla sieltä omasta toiminnastaan parhaaksi katsomallaan tavalla, ja monet koulutuksenjärjestäjät ovatkin ennakoineet jo ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa ja uudistaneet koulutusprosesseja. Vaikka tässä vähän kiellettiin puhumasta ammatil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

lisen koulutuksen reformista, niin se olisi nyt toivottavaa, että se etenisi ihan aikataulusaahan ja sillä tavalla luotaisiin ne paremmat mahdollisuudet sitten meidän nuorille koulutautumiseen ja työelämään valmiuksien hankkimiseen.

Ei tämä esitys nyt ihan kaikilta osin huono ole. Siellä on muutama positiivinen ehdotuskin, kuten maahanmuuttajien koulutustarpeen edellyttämät muutokset perusopetukseen ja ammatillisen koulutuksen järjestämiseen ja myöskin sitten nuorten aikuisten osaamisohjelmalle ehdotettu lisärahoitus eli NAO-ohjelman rahoitus.

20.28 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset ovat nyt suuruudeltaan täysin käsittämättömiä, ja sen takia haluan tässä myös sanoa, että kannatan edustaja Nylanderin esittämiä hylkäys- ja lausumaehdotuksia.

Me tiedämme, että lapsiin ja nuoriin panostaminen on erittäin tärkeää. Varsinkin tässä yhteiskunnan tilanteessa, jossa monilla nuorilla on suuria haasteita ja monet nuoret ovat syrjäytymisvaarassa ja jo syrjäytyneet, koulutus on erityisen tärkeää. Ammatillinen koulutus on erittäin tärkeää. Me kaikki tiedämme, että ammatin saaminen on keskeisen tärkeää.

Mutta tähän ammattiin valmistumiseen tarvitaan paitsi opettajia ja tietysti sitä omatoimista opiskelua ja etäpäiviä mutta tarvitaan myös lähiopetusta. Kentältä on kuulunut, että osin lähiopetus alkaa paikoin olla jo niin kortilla eli niin harvinaista, että elävä opettaja luokahuoneessa saa todella suuren suosion.

Ammatillisen koulutuksen taso on säilytettävä sellaisena, että opiskelijat todella saavat ammatin lisäksi myös hyvän ammattitaidon, koska hyviä ammatillaisia tarvitaan ja hyviä ammatillaisia ei synny leikkaamalla.

20.29 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Olen opettajana huolissani opetuksen laadusta, opettajien hyvinvoinnista sekä tulevien ammattilaisten ammattitaidosta. Ammattia ei nimittäin opita etäkurssina eikä sitä opita itseopiskeluna eikä myöskään pelkästään työtä tekemällä. Tarvitaan myös teoriaopetusta ja opettajien henkilökohtaista ohjausta. Jos oppitunnit, teoritunnit, vähenevät entisestään, oppimisvaikeuksista kärsivät ja erilaiset oppijat kärsivät kaikkein eniten tästä tilanteesta.

Minä entisenä ammattioppilaitoksen opettajana tiedän, miten tärkeää on 15–16-vuotiaalle nuorelle opettajan ohjaus ja tuki. Minä keskustelin viikonloppuna entisen kollegani kanssa, miten hänen oppilaitoksessaan nyt näitä asioita on hoidettu, ja hän kertoi, että hänellepä on suunniteltu kaksi yli 20 oppilaan ryhmää kerralla opetettavaksi, 40 opiskelijaa, ammatillisessa oppilaitoksessa. Opettaja sanoi, että hän ei kyllä pysty enää vastaamaan opetuksen laadusta, ja kun hän oli mennyt kysymään, mitä hän tekee, häntä oli ohjattu antamaan opiskelijoille lisää itsenäistä opiskelua. Teoriatunteja ei juuri enää ole mahdollista pitää, opiskelijat ohjataan lukemaan asiat kirjasta. Tämmöisissä olosuhteissa ammattiin oppiminen on kyllä kyseenalaista ja ammattitaito jää kyllä vaillinaiseksi, jos ei ole kunnollista ja riittävää teoriapohjaa sille käytännön työlle. Tämä opettaja sanoi minulle, että hän etsii koko ajan jotain muuta työtä, koska hänen ammattietiikkansa ei salli hänen tekevän työtä tämmöisissä olosuhteissa. Minä kyllä vähän pahoin pelkään, että aika monella ammatillisen oppilaitoksen opettajalla on ihan samanlainen tunnelma tällä hetkellä.

20.31 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen ministerit ovat eri käänteissä rehennelleet sillä, että hallitus kehittää koulutusta ja koulutuspalveluita eikä niinkään leikkaa, mutta kyllä tämä laki osoittaa hyvin selkeästi sen, että hallitus nimen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

omaa menee leikkaukset edellä: ensin leikataan ja sitten vasta vuoden päästä tuodaan ammatillista opetusta koskevaa lainsäädäntöä, jonka avulla voitaisiin, jos niin halutaan, hakea rakenteellisia säästöjä ammatillisesta koulutuksesta.

Kävin itse vierailulla Kouvolan ammattioppilaitoksessa kuluneena syksynä, ja oli järkevää havaita se, että yksin esimerkiksi Kouvolan seudulla puhutaan näiden ammatillisten leikkausten takia ensi keväänä 250 opiskelupaikasta vähemmän kuin aikaisemmin. Eli yhteishaussa jää 250 nuorta ilman aloituspaikkaa Kouvolan seudulla. Kun kysytään, keitä nämä nuoret ovat, niin ne ovat nimenomaan niitä nuoria, joiden keskiarvo ei riitä — joilla on alempi keskiarvo — ja jotka nimenomaan tarvitsisivat tämän toisen asteen koulutuspaikan. Nimenomaan näiden nuorten sitten pitäisi lähteä pois omalta asuinseudultaan, hakea opiskelemaan jonnekin muualle, jos ylipäätään Suomesta enää sitten ylimääräisiä opiskelupaikkoja, aloituspaikkoja, löytyy. Sehän on hyvin epävarmaa näiden leikkausten jälkeen. Täytyy sanoa, että myöskin kuntapäätäjien mahdollisuudet ikään kuin taklata näitä päätöksiä ovat aika heikot, koska esimerkiksi lukiopaikkoja lisäämällä ei auteta näitä kaikkien alimman keskiarvon nuoria, jotka jäävät vaille ammatillisen koulutuksen paikkaa.

Tämänkaltaisen ammatillisen opetuksen osaamisen lasku ja osaavan työvoiman tietoinen vähentäminen Suomessa on hyvin lyhytnäköistä ja hyvin surullista. Se heikentää työllisyyttä ja meidän mahdollisuuksiamme sukeltaa ulos tästä talouden alhosta... (Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pyytäisin edustajaa tulemaan puhujapöytäntöön, mikäli hän aikoo jatkaa.

...jossa olemme. Siksi kannatan lämpimästi sivistysvaliokunnassa näitä vihreiden, sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliiton tekemiä hylkäysesityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Se oli 2,30 minuuttia.

20.34 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämäkin esitys on niitä asioita, jotka ovat olleet tiedossa jo puolitoista vuotta mutta joita kauhistellaan nyt sitten illan pitkinä tunteina tänä päivänä. On helppo luetella ikäviä asioita, mutta on paljon vaikeampaa kertoa, kuinka asiat tehtäisiin paremmin.

Täällä on sanottu, että pitäisi ensin tehdä rakennemuutos, sitten säästää. On todettu myös, että ei edellisestä hallituksesta ollut kumpaankaan. Tästä voisi muuten olla samaa mieltä, ellei tietäisi, että itse asiassa edellinen hallitus kylläkin leikkasi, vaikkei siitä ollutkaan rakennemuutoksiin. Se on myönnettävä, että ajat ovat vaikeat, mutta silti on vaikea ymmärtää sitä, etteivät oppositiopuolueetkaan pysty parempaan omissa vaaliohjelmissaan vaan olisivat olleet valmiit jopa leikkaamaan enemmän koulutuksesta. Se, onko kyse varsinaisesti koulutuksen leikkauksista, on toinen asia. Ainakin korkeakoulujen osalta panostettu raha on säilynyt koko 2000-luvun lopun melko samassa tasossa suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Arvoisa puhemies! Välttämättömyyttä vastaan kapinoinnin sijaan toivoisinkin oppositiolta rakentavaa asennetta ja sen miettimistä, kuinka rakennemuutos voitaisiin toteuttaa, kuinka saadaan samalla rahalla enemmän kuin ennen. Tämä asia on tarpeen niin koulutuksessa kuin monilla muillakin elämänalueilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

20.35 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä edustaja Mäkelä kysyi parempia vaihtoehtoja, niin voin antaa kaksi, ja näistä on puhuttu useampaan otteeseen tässä puolentoista vuoden aikana, kun nämä leikkaukset ovat olleet tiedossa.

Ensimmäinen vaihtoehto on se, että ei tehdä lainkaan näin mittavia leikkauksia ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Eikä pidä paikkaansa, että kaikkien oppositiopuolueiden vaaliohjelmat tai vaihtoehtobudjetit olisivat sisältäneet leikkauksia koulutuksen rahoitukseen. Tämä ei pidä paikkaansa ainakaan vasemmistoliiton osalta. Eli tehdään ensin sisällöllinen reformi ja sen jälkeen mietitään mahdollisesti toteutuvia leikkauksia.

Toinen vaihtoehto on se, että tehkää vain 190 miljoonan leikkaukset mutta jaksottakaa niitä useammalle vuodelle, jolloin koulutuksenjärjestäjät pystyvät paremmin niihin leikkauksiin varautumaan, ja tehkää ne siinä ammatillisen koulutuksen sisällöllisen reformin yhteydessä, jolloin koulutuksenjärjestäjillä myöskin on paremmat välineet (Puhemies koputtaa) tehdä näitä säästöjä kuin mitä te nyt annatte heille.

20.36 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Minä olen itsekin hyvin huolestunut näiden koulutusleikkausten johdosta koko koulutuspolitiikan kokonaisuudesta. Varsinkin tämä ammatillisen koulutuksen 190 miljoonan leikkaus on äärettömän iso ja huolestuttava. Jos pohditaan esimerkiksi Pirkanmaata ja jos mietitään aloituspaikkoja, paljonko tämä rahoitusleikkaus tarkoittaa, niin se tarkoittaa yli 800 aloituspaikan vähentämistä. Kuitenkaan meilläkään, kasvava maakunta ja nuorisotyöttömyys ja opiskelijamäärät tietäen, ei ole lähdetty leikkaamaan aloituspaikoista vaan on jouduttu säästämään opetuksen laadusta, opettajista ja lähiopetuskerroista.

Olen äärettömän huolestunut: koska noin puolet meidän nuorista valitsee ammatillisen koulutuksen, huolenaiheeksi nousee näiden nuorten jatko-opintokelpoisuus. Jatkossa heidän tarvitsisi opiskella muun muassa englannin ja matematiikan perustaidot 48 tunnissa, ja ainakin omasta mielestäni tämä saattaa kyseenalaiseksi sen, onko heillä aito mahdollisuus päästä jatko-opiskelemaan ammatillisessa koulutuksessa. Ylipäänsä tässä muuttuvassa työelämässä kannan huolta nimenomaan nuorten sukupolvien osaamistasosta näitten työelämän haasteiden keskellä — varsinkin tässä tilanteessa, jossa nuorisotyöttömyys edelleen on pitkittynyt. Muistuttaisin, että joka kolmas meidän alle 30-vuotiaista nuorista työttömistä ei ole koskaan ollut töissä. Tämänkaltaiset koulutusleikkaukset ovat vastuuttomia tässä ajassa, ja niitä ei tulisi toteuttaa.

20.38 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Uskottavuus sille, että oppositio ei olisi leikannut koulutuksesta, on nolla.

Meillä on ongelma: meillä on parikymppisiä nuoria, joilla ei ole työkokemusta. Ammatillista koulutusta on välttämätöntä uudistaa, koska tulevaisuuden työelämässä tarvitaan uudenlaista osaamista ja ammattitaitoa. Lisäksi nyt lisätään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja sekä puretaan sääntelyä ja päällekkäisyyksiä. Saksankielisissä maissa oppisopimus on ammatillisen koulutuksen pääväylä. Tähän suuntaan meidän pitää mennä, ja olemme nyt avanneet tätä tietä. (Eva Biaudet: Kovin yksinäisiä opintopolkuja!) Näin vältämme kohtaanto-ongelmia eikä tule kuilua opintojen ja työelämän välillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

20.39 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tartunpa nyt heti tuohon edustaja Huhtasaaren esitykseen. Sanoitte saman asian jo aikaisemminkin, mutta en halunnut silloin käyttää puheenvuoroa. On sinällään ihan oikein puhua oppisopimuskoulutuksesta ja sen merkityksestä, mutta tähän ammatilliseen reformiin on leivottu ihan uutena asiana tämä niin sanottu koulutussopimus, ja muutkin koulutuksen tuntijat ovat kanssani samaa mieltä, niin kuin sivistysvaliokunnan kuulema Suomen oppisopimuskoulutuksen järjestäjät ry:n asiantuntijahenkilö, jolla oli minua enemmän harmaata jo ohimoillaan ja joka totesi kirjallisessa kannanotossaan: "Oppisopimuskoulutuksen järjestäjien mukaan on olemassa merkkejä siitä, että säästöjen kohteeksi joutuu oppisopimuskoulutus ja se ajetaan alas, vaikka se on ehdottomasti tehokkain koulutusmuoto kustannus- ja vaikuttavuusmittareilla mitattuna." — Siis tämä ei ollut minun tekstiäni vaan oppisopimushdistyksen toimitusjohtajan, muistaakseni.

Te ymmärrätte, kollegat, sen, että me sosialidemokraatit olisimme halunneet kehittää oppisopimuskoulutusta voimakkaasti. Sain paljon myönteistä palautetta, kun sen työn aloitin ja saatiin tuloksia. Nyt käy niin, että voimavaroja siirretään merkittävästi tähän niin sanottuun koulutussopimukseen, jolloin nuoret tulevat työpaikalle ilman oppisopimuskoulutusta. No, ans kattoo, miten siinä käy.

Sitten tähän isoon kysymykseen näitten säästöjen suuruusluokasta: Siis sosialidemokraatit ovat halunneet tehdä koko keskiasteen kohdalta rakenteellisia uudistuksia. Mitä tämä tarkoittaa? Tilojen yhteiskäyttöä koko keskiasteella: ammatillinen koulutus, lukio-koulutus, kansanopisto ja niin edelleen. Toisena, opettajien yhteiskäytön merkittävä lisääminen — palvelee nuorten oppimista ja kehittymistä.

Sitten täällä jo tuli esille myöskin tämä säästöjen vaiheistaminen. Siis tämä on kerta kaikkiaan armoton laaki tämä 190 miljoonan päättäminen tässä ja nyt, jos te niin päätätte. Sen vaikutukset tulevat olemaan dramaattisia, ja sen takia me emme sitä hyväksy. Eli sosialidemokraattien toisen asteen uudistamisen linja oli se, että tehdään rakenteellisia uudistuksia, eikä niin, mihin nyt tämä hallituksen esitys johtaa, että se leikkaa aloituspaikkoja, se leikkaa opettajien ja henkilöstön määrää ja pakottaa ammatillisia oppilaitoksia myöskin sentyyppisiin koulutusaikojen lyhentämisiin, joihin täällä nyt on jo viitattu.

Ja sitten se ydinkysymys: olisi pitänyt tehdä rahoitusuudistus, toimintalainsäädännön uudistus ja säästöt samanaikaisesti. Sen nyt ymmärtää jokainen, että näin olisi pitänyt tehdä. Sivistysvaliokunta on yksimielisesti todennut, että näin ei pidä tehdä. Täällä on paikalla sivistysvaliokunnan jäsenistä kaksi, jotka ovat käyttäneet puheenvuorot, edustajat Parviainen ja Huhtasaari. Sen lisäksi on kaksi perussuomalaisten edustajaa käyttänyt puheenvuoron: Mäkelä ja Kankaanniemi. Arvostan sitä, että puhutte tärkeästä asiasta.

Olisin toivonut, että näin merkittävän asian suhteen olisivat myöskin sivistysvaliokunnan puheenjohtajat olleet paikalla, mutta en sano tätä nyt moralisoiden, koska molemmilla voi olla pätevä syy olla poissa. Me tiedämme toinen toistemme työtilanteet.

Hohhoh, ehkä se oli tässä. (Naurua)

20.44 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppisopimus on erittäin kannatettava asia myös Suomessa. Mutta meillä on ollut siinä haasteita, että opiskelijoille ei löydy sitä työpaikkaa, joka ottaisi nuoren töihin. Niistä on ollut iso pula. Me haluamme lisätä työpaikoilla tapahtuvaa oppimista. Tämä systeemi ei ole vielä täydellinen, mutta jostain on aloitettava. Uskomme, että tämä mahdollisuus lisäisi koulutussopimusten muuttamista myös oppisopimuksiksi, kun tämä nuoren osaaminen kehittyy. Tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

on askel kohti tätä oppisopimusta, jotta mekin saisimme sen joskus pääväyläksi täällä Suomessa.

20.45 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä ammatillisesta koulutuksesta kun puhutaan, niin todellakin on hyvä muistaa, että viime kaudella oli suunnitteilla toisen asteen koulutukseen vielä suuremmat leikkaukset ilman mitään reformia. (Jukka Gustafsson: Ei se pidä paikkaansa!) Tällä hetkellä, kun ollaan tätä reformia tekemässä täällä ammatillisen koulutuksen puolella, nykyinen tilannehan on se, että yhä suurempi prosentti ammatillisen koulutuksen opiskelijoista keskeyttää koulutuksen. Prosentti on jatkuvasti kasvanut. Opiskelijat eivät koe mielekkääksi teoriapainotteista opiskelua eivätkä myöskään työnantajat. Työnantajat monesti joutuvat kouluttamaan käytännössä uudestaan työntekijät. Nämä tarpeet eivät nyt todellakaan kohtaa, ja siksi tämä reformi on välttämätön.

Kun säästöjä myös tehdään, työpaikalle siirtyvässä opetuksessa ei kiinteistöjä tarvita samalla tavalla eikä myöskään silloin lähiopetusta koko ikäluokalle samalla tavalla. Mutta tärkeää on se, että niille, jotka sitä lähiopetusta edelleen tarvitsevat, sitä voidaan suunnata ja turhista ja (Puhemies koputtaa) tarpeettomista kiinteistöistä, joista nämä oppilaitokset haluavat päästä eroon, eroon pääsemistä nopeutetaan.

20.46 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastaisin edustaja Jarvalle siihen, kun hän toteaa ja sanoo ja väittää, että viime kaudella ei olisi valmisteltu tai tehty toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformia: Näin tehtiin. (Marisanna Jarvan välihuuto) Viime kaudella se jäi kesken sen takia, että silloinen oppositio keskustasta ja perussuomalaiset halusivat, ettei uudistusta tehdä, vaikka se olisi tarkoittanut sitä, että aloituspaikat olisivat säilyneet ennallaan ja se olisi tehty nimenomaan siten, että ammatilliset oppilaitokset olisivat valmistautuneet rakenneuudistukseen ja olisivat hakeutuneet siihen järjestämisluvan kautta, minkä seurauksena — kun he olisivat valmistautuneet siihen — tavallaan heillä oli jo eväät siihen, (Antti Kurvinen: Viime kaudella oli vahvempi oppositio!) että ne tulevat säästöt tehdään, eli heillä oli tietoisuus siitä, minkälaisia uudistuksia tehdään ja mitä heiltä odotettiin, aivan kuten edustaja Gustafsson äsken totesi. (Puhemies koputtaa) Siltä osin edustaja Jarvan näkökulma on aivan väärä.

20.47 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun täällä hehkutetaan tätä oppisopimuskoulutusta, minä pyytäisin saada huomauttaa, että oppisopimuskoulutus ei ole ilmaista koulutusta. Oppisopimuskoulutus on aika kallista koulutusta. Ensinnäkin se vaatii työpaikan, missä oppisopimusta voidaan harjoittaa. Tässä tilanteessa, missä suurin osa suomalaisista yrittäjistä on yhden kahden hengen yrityksiä, ei pysty löytämään näitä oppisopimuspaikkoja. Jos oppisopimus halutaan oikeasti nostaa vaihtoehtoksi toisen asteen koulutukselle, niin nyt on kiire ruveta tekemään töitä sen eteen, että se pystytettäisiin oikeasti käynnistämään ja oikeasti tekemään. Se vaatii palkallista koulutusta, se vaatii palkkaa sille ihmiselle, joka opiskelee, se on hyvä asia. Sitä kautta saa ammatin, se on hyvä asia. Mutta sen lisäksi se vaatii takuut siitä, että kun oppisopimus ammattiin on saatu, niin se työpaikka säilyy, missä se koulutus on saatu ja missä on oppisopimuksessa käyty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Mennään puhujalistaan. Edettiin jo pikkasen äskeisen debatin alkujuurista kauemmaksi. — Edustaja Kiljunen, listapuheenvuoro.

20.48 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan pyysin puheenvuoron Alanko-Kahiluodon hyvän puheenvuoron jälkeen, jossa hän analysoi ja pohti sitä, miten nämä säästöt kohdistuvat nuoriin ja nimenomaan niihin nuoriin, joittenka keskiarvo on heikko.

Tämä sama asia on huolestuttanut myös minua, ja viittasin aikaisemmin tähän Valtakunnallisen työpajayhdistyksen tekemään raporttiin ja selvitykseen, jossa todettiin, että noin 15 prosenttia ikäluokasta jättää koulutuksensa peruskouluun ja heistä noin 40 prosenttia on 30 vuoden iässä työttömänä ja opiskelun ulkopuolella. Eliikä lähtökohtaisesti tämä kertoo juuri sen ongelman, että kun meillä on alhaisen keskiarvon nuoret, jotka eivät pääse oppilaitoksiin opiskelemaan, eikä sitä kautta sitten heille mahdollistu myöskään ammatin saaminen, niin he tulevat syrjäytymään. Ja nyt on suuri huoli siitä, että hallituksen tekemä uusi reformi tulee aiheuttamaan sen, ja me olemme nyt jo näkemässä sen — kun tämä 190 miljoonan euron leikkaus toteutetaan — että kun näitä aloituspaikkoja vähennetään, niin nämä leikkaukset tulevat kohdistumaan kipeämmin nimenomaan näihin nuoriin, joilla on tämä alhainen keskiarvo. Sama ongelma näiden nuorten osalta on siinä, että hallitus leikkaa myös työpajarahoitusta. Ja nyt käytännössä eri puolilla Suomea työpajoja ajetaan alas, minkä takia nämä nuoret, jotka syrjäytyvät — eivät pääse ammatilliseen koulutukseen — eivät pääse myöskään työpajoihin.

Eliikä meille on syntymässä hallituksen monien eri päätöksien seurauksena joukko nuoria, joita hallitus syrjäyttää pysyvästi yhteiskunnan ulkopuolelle omilla toimillaan, ja tämä tulee yhteiskunnalle todella kalliiksi.

20.50 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Halusin tuoda tähän saliin vielä terveisiä kentältä. Nimittäin Tampereella OAJ:n ja opettajien tapaamisissa opettajien huoli tilanteesta on tullut esiin, ja se huoli tilanteesta on todella suuri. Säästöjen ja leikkausten myötä monien opettajien toive kiteytyikin sanoihin "jos vain saisin, jos vain voisin opettaa viisi täyttä päivää viikossa". Eli etäpäivien, tuon tuostakin oppilaille tarjottavan omatoimisen opiskelun, sijaan ammatillisen koulutuksen opettajat unelmoivat, että voisivat opettaa viisi täyttä päivää viikossa.

Kun kuunteli ammatillisen koulutuksen opettajia siellä Tampereellakin, ei voi sanoa tässä tilanteessa mitään muuta kuin että nämä leikkaukset, tämä hallituksen esitys, on hylätävä.

20.51 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ihmettelen hallituspuolueiden edustajien puheita työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisäämisestä ja erityisesti oppisopimuskoulutuksesta. Olemme varmaan kaikki samaa mieltä siitä, että on erittäin kannatettavaa, jos pystytään lisäämään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ammatillisessa koulutuksessa, mutta nämä leikkaukset ovat sen tavoitteen kanssa ristiriidassa. Koko ajan tulee viestiä niin koulutuksenjärjestäjiltä kuin työnantajilta siitä, että lähiopetuksen vähentäminen, kun se näkyy oppilaiden osaamisessa, vaikeuttaa työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisäämistä, koska työnantajat eivät pysty ottamaan oppilaita työssäoppimaan, elleivät pysty luottamaan siihen, että nämä saavat tarvittavan vahvan osaamispohjan jo valmiiksi sieltä oppilaitoksesta. Tämän lisäksi hallitus on koulutussopimuksen kautta valinnut nimenomaan työssä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

oppimisen, työpaikalla tapahtuvan oppimisen, malliksi, jota jatkokehitetään, ei oppisopimuskoulutusta. Eli se, mitä olette tekemässä koulutussopimuksen kautta, on se, että työssäoppimisjaksoja lisätään, niiden käyttöä joustavoitetaan, mutta nimenomaan oppisopimuskoulutus ja esimerkiksi 2+1-mallin kehittäminen jätettiin nyt kokonaan sivuun.

20.53 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa, kun koulutukseen kohdistuu suuria kustannuspaineita, olen kuitenkin erittäin hyvilläni siitä, että hallitus on käynnistämässä kielikokeiluja toisen kotimaisen kielen suhteen. Ajatelkaa kaikki, kuinka paljon resursseja käytetään sen opettamiseen eri kouluasteilla (Välihuutoja) oppilaille, jotka eivät tule kieltä koskaan tarvitsemaan. Tämän tuhlauksen karsiminen olisi eräs sellainen rakennemuutos — kun täällä rakennemuutoksista puhutaan — jonka kautta voitaisiin saavuttaa miljoonasäästöjä aivan kaikilla kouluasteilla.

Lisäksi toisena tekijänä mainitsisin tässäkin esityksessä käsitellyn maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen. Esityksessä todetaan, että maassa asuu nyt jo satojatuhansia ulkomaan kansalaisia, joiden määrän ennustetaan kasvavan voimakkaasti. Heidän kouluttamisensa on itsestäänselvästi suomalaisia kalliimpaa jo kielivaikeuksien vuoksi, ilmeneehän turvapaikanhakijoissa jopa aikuisten lukutaidottomuutta. (Eva Biaudet: Osaavat yleensä enemmän kieliä kuin useimmat suomalaiset!) Niinpä pidän äärimmäisen hyvänä hallituksen laatimia tiukkoja maahanmuuttolinjauksia, koska kuormitettu koulutusjärjestelmämme ei todellakaan tätä lisätaakkaa enää kaipaa.

20.54 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ammatilliseen koulutukseen suuntautuneet leikkaamiset ilman sisältöä reformista, ei edes pienintäkään avausta siihen, ovat käsittämättömiä. Olisin halunnut kuulla, että tässä yhteydessä joku hallituspuolueitten edustajista olisi ottanut esille sen, kuinka iso ja vaativa tilanne meillä on elinkeinoelämässä, missä työpaikkojen ja ammattien katoaminen on tänä päivänä nopeaa ja meillä tarvittaisiin isoja reformeja siihen suuntaan, että meillä muuntokoulutukseen pystytään keskittymään, niin että me pystymme turvaamaan sen, että meillä on liikkuva, monimuotoinen oppisopimuskoulutuksen tai jonkun muun ammatillisen koulutuksen aikuiskoulutukseen keskittyvä osio, jolla me pystymme hitsareista tekemään ehkä jonkun toisen alan osaajia. Mutta meillä tämän hallituksen osalta ei ole tästä elinkeinoelämän nopeasta murroksesta, jota meillä tapahtuu eri toimialoilla, puolta sanaa käyty keskustelua.

Mitä tulee oppisopimukseen tai koulutussopimukseen: Pitää nähdä se tosiasia — olkoon edellistenkin ja sitä edellisten hallitusten ja Opetushallituksenkin murheita, ja kannetaan siitä sitten vaikka yhteistä syntiä — että meillä ei ole resursseja ollut, että me pystymme varmentamaan työssäoppimisen hyvän sisällön oppisopimuskoulutuksessa. Oppisopimuskoulutus on tällä hetkellä tilastojen mukaan kaikkein parhaiten työllistävää koulutusta. Tässä kohtaa kuitenkin pidättäydyn hehkuttamasta liiaksi, sillä tiedän omasta kokemuksesta, että meillä esimerkiksi teollisuudessa otetaan rekrytoinnin välineenä oppisopimuskoulutuksesta ihmisiä oppimaan, jolloin nämä tulevat niin, että heillä on toisen asteen tutkinto tai sitten lukion päästötodistus, ja he tulevat ammattiin oppimaan sinne, ja he myös työllistyvät sitä kautta. Oman entisen työpaikkani osalta voi sanoa, että 98 prosenttia eli jokainen oppisopimusoppilas työllistyi oppisopimuskoulutuksen jälkeen. Oppisopimuskoulutus on erityisen hyvä niillä aloilla, missä ei ole toisen asteen koulutusta koulumuotoisena.

Tätä pitää edelleen kehittää, mutta tämän hallituksen pitää myös nähdä — ja toivotaan, että se sitten reformiin herää siinä vaiheessa, kun henkilöstöresurssit ovat opintojen suun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

nittelussa liian pienet — se suuri mahdollisuus, että meidän pitää tarjota pk-sektorin yrityksille parempia edellytyksiä ottaa oppisopimusoppilaita työpaikalle työssäoppimaan ja resurssit niin, että nämä oppisopimusoppilaat voivat saada sen ammatillisen osaamisen siellä työpaikalla. Se vaatii jonkinlaisia reformia. Olkoonkin vaikka niin, että otamme sitten vaikkapa sieltä Saksasta hieman mallia, että meillä on kisälli eli että pk-sektorin osalta vanhempi, jo kohta eläkkeelle jäävä, työntekijä voisi opettaa sitä oppisopimusoppilasta niin, että vaikkapa sitten yhteiskunnan tuella hänen palkastaan maksettaisiin 30 prosenttia siihen, että mahdollistetaan ja varmistetaan tämä työssäoppimisen jakso. Tällä hetkellä valitettavasti kyllä toisellakin asteella tapahtuu sitä, että pienissä yrityksissä näissä työssäoppimisjaksoissa liian usein toisen asteen oppilas törmää siihen, että hän on kahvinkeitäjä taikka muuten siellä työpaikalla mutta sitä konkreettista työssäoppimista ei mahdollisteta.

Siinä mielessä reformia varmasti odotellaan, mutta tämä on väärä lähestymistapa, että me leikkaamme 190 miljoonaa niistä resursseista, joittenka pitäisi todellakin toteuttaa tämä reformi.

20.59 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Edelliseen puheenvuoroon on helppo jatkaa oppisopimuskoulutuksesta.

Tässä valiokunnan mietinnössä kerrotaan, että oppisopimuskoulutus on järjestämiskustannuksiltaan ja yksikköhinnaltaan oppilaitosmuotoista koulutusta edullisempaa. Olen itse hoitoalan edustaja, ja täytyy sanoa, että siinä vaiheessa, kun työmaalle ilmestyivät innokkaat oppisopimusopiskelijat, niin kyllähän se oli myös työpaikalle uudistus ja iloinen asia. Monet nuoret ottavat yhteyttä ja kysyvät — toki myös aikuiset ihmiset — kuinka päästä uudelleen kouluttautumaan oppisopimuskoulutukseen. Se on haluttu, ja se on toivottu, ja todellakin näen, että olisi toivottavaa, että niitä paikkoja, mihin opiskelija pääsisi, olisi myös. Hoitoala on yksi sellainen, joka kiitettävästi näitä oppisopimuspaikkoja tarjoaa. Toki paljon riippuu myös siitä, millainen sattuu olemaan sitten se oppisopimusopiskelijan henkilökohtainen ohjaaja ja kouluttaja siellä, eli siinä tarvitaan yhteenpuhallettamista ja sellaista yhteisen tekemisen halua, että opetetaan ja neuvotaan toinen toistamme ja sitä kautta saadaan hyviä ammattilaisia. Todellakin yhä useampi oppisopimusopiskelija, kun valmistuu, saattaa jopa jäädä siihen työpaikkaan, missä on opiskellut — hän saa sieltä sitten pitempiaikaisten työsuhteen, kun näyttää, miten siellä onnistuu.

Tätä asiaahan on valmisteltu, ja 84 lausuntoa ainakin annettiin, kun tämä asia oli käsiteltyssä. Maahanmuuttajien ammatillinen koulutus ja nuorten aikuisten osaamisohjelma oli sellainen, johon ei tullut yhtään kriittistä lausuntoa, eli tämä on koettu ja nähty erittäin hyvänä. Kyllä on tosi hieno asia, että nuoret ja maahanmuuttajat on myös nostettu täällä esille, ja se, että sellaiset maahanmuuttajat, joilla ei ole mitään alkukoulutusta, pääsevät myös sitten johonkin kiinni ja oppivat muun muassa sitä kieltä siellä kaiken joukossa, ja se hän on tärkeää, että saadaan kaikki integroitua ja ihmiset pääsevät myös työelämään kiinni. Se on myös (Puhemies koputtaa) hallituksen tavoite ja tärkeää.

21.01 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Reformi on tietenkin aina hyvä asia silloin, jos se toimii siten, että se uudistaa. Mutta jostain kumman syystä tässä salissa on unohdettu, mitä sana "reformi" tarkoittaa. Täällä unohdetaan se, että sen pitäisi olla uudistus. Täällä sitä käytetään leikkauksen synonyyminä. Kun tässä salissa sanotaan sana "reformi", se tarkoittaa sitä, että jostakin leikataan. Jos toisen asteen koulutuksesta leikataan 190 miljoonaa, niin se ei ole enemmän, tapahtuipa se opiskelu sen jälkeen kotona tai naa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

purissa. Se on vähemmän. Se on 190 miljoonaa pois niistä resursseista, mitä opiskeluun pitäisi käyttää ja mitä meidän pitäisi meidän nuorillemme antaa.

Täällä oli hämmästyttävä puheenvuoro, jossa sanottiin, että senkin takia tämä leikkaus on ihan hyvä, että maahanmuuttajia koulutetaan ihan turhaan, että se on niin kallista. Kyllä minä voin kuulkaa kertoa teille, että jos meidän maahanmuuttajiamme ei kouluteta, jos ei ensin anneta kielitaitoa ja luku- ja kirjoitustaitoa niille, joilla sitä ei ole — suurimmalla osalla se muuten on — ja sen jälkeen jos ei anneta ammatillista koulutusta ja työpaikkaa, niin se, pojat, maksaa ja se maksaa paljon ja silloin sinä maksat, minä maksan, jokainen veronmaksaja maksaa. Tarkoitus on, että jos me otamme ihmisiä maahan, heidät kotoutetaan, heille annetaan elämisen mahdollisuudet ja heistä tulee ihmisiä, jotka käyvät töissä ja maksavat veronsa aivan samalla tavalla kuin kaikki muutkin. Jos näin ei tehdä, silloin tarvitaan leikkauksia vielä enemmän sen takia, että se tulee niin kalliiksi.

Mutta se tulee myöskin kalliiksi, jos meidän nuoremme jäävät ilman ammatillista koulutusta, jos he ovat ikuisesti näyttämässä työnantajille — milloin kuukauden, milloin kaksi kuukautta, milloin kolme kuukautta, varmaan tämän hallituksen aikana kohta puoli vuotta — osaavatko he tehdä jotakin vai eivätkö osaa. (Puhemies koputtaa) Se on turmiota tälle maalle.

21.03 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! 190 miljoonaa leikataan ammatillisesta koulutuksesta, ja se on totuus ja totta. Se on tietysti ikävä asia, mutta näinä talousaikoina siitäkin joudutaan leikkaamaan.

Hallitus lähtee kuitenkin siitä, että jokaiselle opiskelupaikka, ja syrjäytymistä yritetään estää kaikin tavoin. Nyt on havahduttu siihen, että ammattimiehiä ja - naisia ei ole tarpeeksi. Minä otan esimerkiksi tämän meidän kotiseudun Uudenkaupungin autotehtaan. Siellä on iso rekrytointi käynnissä, tarvitaan paljon osaavaa henkilökuntaa, ja se, saammeko heitä kaikkia kantasuomalaisista, jää kysymysmerkiksi. Siihen pitää panostaa, että ammatillinen koulutus on sen mukaista, että niihin työpaikkoihin, joihin tarvitaan, ammatti-ihmisiä on tulevaisuudessa.

Oppisopimuskoulutuksesta on puhuttu tänään paljon. Se on jämähtänyt vuosikausiksi paikalleen. Ihmettelen, miksi sitä ei ole kehitetty tarpeeksi. Meillä on loistavia esimerkkejä Saksasta, Itävaltasta, Sveitsistä, kuinka oppisopimuskoulutus toimii. Totta kai siellä on monen vuoden, vuosikymmenten, hyvä perinne siihen, mutta siihen meidän pitää myös Suomessa tähdätä.

Myös koulutussopimus on hyvä uudistus, ja ehkä niiden, oppisopimuskoulutuksen ja koulutussopimuksen, joustava yhdistelmä voisi olla tulevaisuudessa hyvä ratkaisu. Se, mitä oppisopimuskoulutuksesta Suomessa tällä hetkellä kipeästi puuttuu, ovat ne yrittäjät, jotka lähtevät siihen mukaan. Sitä varten pitää kehittää oppisopimuskoulutusta, ja siinä meillä on suuri tulevaisuus.

On tärkeää pystyä tosiaan ennakoimaan (Puhemies koputtaa) ne tulevat haasteet, jotka meidän työelämässämme tulee olemaan.

21.05 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! 190 miljoonan leikkaukset ammatti-koulutuksesta vievät todellakin nuoriltamme tulevaisuutta ja mahdollisuuksia. Neljänneksen leikkaus ammattikoulutukseen vaikuttaa vääjäämättä opetuksen laatuun ja määrään. Esimerkiksi Espoossa Omniassa on varauduttu tähän karsimalla koulutuspaikkoja. Se on todella lyhytnäköistä, sillä monia nuoria työttömiä yhdistää se, että heillä ei ole muuta kou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

lutusta kuin peruskoulu. Ja koska paikkoja on aivan liian vähän, niihin on vaikea päästä. Keskiarvot sisäänottoihin ovat korkeat, ja silloin monet käsistään kätevät nuoret jäävät vaille opiskelupaikkaa.

Kysymys on ihmisläheisestä toiminnasta. Sitä ei pysty samalla tavalla tehostamaan kuin robotiikassa, leikkaamalla resursseja. Mikäli nuoriin halutaan tosissaan panostaa, silloin voidaan myös taklata oikeasti kestävyysvajetta. Hallituksen pitäisi perua nämä järjettömät leikkaukset ammattikoulutuksesta.

21.06 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Eräs ammatillisen oppilaitoksen opettaja seuraa tätä keskustelua parasta aikaa, ja hän lähetti minulle sellaisen viestin, jossa hän ihmetteli, onkohan täällä nyt lainkaan tietoa ja ymmärrystä ammatillisen opettajan työstä tänä päivänä, siitä, mitä on työskennellä 15—16-vuotiaiden nuorten kanssa. Opetitunnit ovat vähentyneet vuosi vuodelta, ja nyt tulevaisuus tämän opettajan mukaan näyttää siltä, että teoriaopinnot jäävät itsenäisesti opiskeltavaksi tai opiskelijat opiskelevat asioita keskenään. Tällä opettajalla oli erittäin suuri huoli oppimisvaikeuksista kärsivistä oppilaista, jotka eivät välttämättä kykene ilman opettajaa itsenäisesti tätä teoria-asiaa opiskelemaan, ja tiedot voivat jäädä vajaiksi, tai sitten ne voivat olla kokonaan vääriä. Opettaja olikin huolissaan siitä, kuka vastaa tässä tilanteesta siitä, jos opiskelijalle jää vääriä tai vavajaisia tietoja, kun hän siirtyy sitten sinne työelämään.

Toinen asia on tietysti se, että jos teoriaopetus ei ole riittävän laadukasta, niin jatko-opintoihin ei ole mahdollista edetä. Meillä on kuitenkin ollut meidän yhteiskunnassa se hyvä tavoite, että opiskelussa ei koskaan saisi tulla umpiperää. Se, että on mahdollista aina edetä asteelta toiselle, edellyttää sitä, että teoriaopinnot ovat riittäviä ja ne ovat riittävän laadukkaita.

21.08 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti kommentti siihen, kun edustaja Tolppanen ilmeisesti kuuli hieman väärin puheeni maahanmuuttajien koulutuksesta. Elikkä meillä on tähän koulutukseenkin liittyen maahanmuutossa kaksi rakenteellista ongelmaa. Toinen ongelma on liika maahanmuutto, toinen ongelma on vääränlainen maahanmuutto, jotka molemmat aiheuttavat meidän koulutusjärjestelmäämme kustannuksia ja paineita. Esimerkiksi näitä kalliita lukutaito-ongelmiahan esiintyy paljon enemmän turvapaikanhakijoilla kuin valikoidusti maahan muuttavalla väellä. Eli meidän pitäisi pyrkiä ensinnäkin vähempään maahanmuuttoon, toisena parempaan maahanmuuttoon, jos aiomme säästää koulutuksen kustannuksissa rakenteellisesti.

21.08 Mikaela Nylander r: Arvoisa puhemies! Harvoin kehutaan hallituksen esityksiä ja ehdotuksia, mutta nyt täytyy kehua: ei tätä säästöä, mutta kiitän hallitusta siitä, että olette tunnistanee maahanmuuttajien tarpeen saada koulutusta ja täten myös kotoutetaan heitä paljon paremmin, joten tästä suuri kiitos.

21.09 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Kyllä maan hallituksen puheet ja teot ovat vakavasti ristiriidassa. Me olemme nähneet tämän syksyn aikana sen, kuinka ammatillisen opetuksen ammattilaiset, opettajat ja rehtorit, ja lastensa tulevaisuudesta huolissaan olevat vanhemmat ja erityisesti pienten kuntien sivistysalan ihmiset ovat sanoneet, että näin suurta leikkausta ei voi toteuttaa niin, että otetaan ensiksi rahat pois ja vasta myöhemmin uudistetaan näitä sisältöjä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

Olen itse kiertänyt paljon maakuntia, ja viesti on kaikkialta se, että tämä tulee merkitsemään sitä, että on vähemmän opettajia tai vähemmän koulutuspaikkoja tai yhä kauemmas meneviä koulutuspaikkoja. Nyt hallituksen olisi pitänyt tunnistaa se, että uuden Pisa-tutkimuksen mukaan meillä on jo se riski, että tyttöjen ja poikien väliset oppimiserot ovat kasvaneet ja myös syrjäseutujen ja kaupunkien, menestyvien koulujen ja lähiökoulujen ja syrjäseutujen koulujen väliset oppimiserot ovat kasvaneet. Näiden koulujen nuorten peruskoulumenestykseen pitäisi pystyä panostamaan enemmän, mutta pitäisi myös varmistaa se, että jokaiselle nuorelle on tarjolla toisen asteen koulutuspaikka.

Tämä leikkaus vie Suomea siinä ihan väärään suuntaan. Meille tulee yhä enemmän koulupudokkaita, yhä enemmän nuoria, jotka jäävät ulkopuolelle, ja sen hinta on kova. Jos hallitus olisi yhtään kuunnellut asiantuntijoita, tätä leikkausta olisi vähintään kohtuullistettu tai lykätty. (Puhemies koputtaa) Nyt näin ei ole tapahtunut, ja on suomalaisten nuorten koulutuksen tasa-arvon kannalta todella surullista, että alan ammattilaisten ääntä ei ole kuunneltu ollenkaan. Minun on vaikea ymmärtää, että näin on tässä käynyt. Vaikka hallituspuolueiden kansanedustajat täällä puhuvatkin siitä, että syrjäytymistä ja eriarvoistumista pitäisi ehkäistä, niin eihän tässä päätöksessä ole sitä huomioitu mitenkään, pelkkää puhetta, mutta teot ovat toisia, ja teot ovat kovia, ja se on tosi surullista.

21.11 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Paikaltani. — Täällä on aivan viisaasti todettu se, että nyt kun sitä reformiesitystä ei ole, niin on äärimmäisen vaikeaa puhua nyt pelkästään tästä rahasta.

Sen verran nyt haluan todeta, että tätä uudistusta on valmisteltu pitkään. Siinä on kaksi kantavaa tavoitetta: työelämälähtöisyyden lisääminen ja osaamisperusteisuuden vahvistaminen. Ja tästä työelämälähtöisyyden lisäämisestä kaikki ovat kutakuinkin samaa mieltä.

No, sitten tullaan näihin isoihin kysymyksiin, jotka sivistysvaliokunta joutuu ensi talvena ja keväänä arvioimaan ja analysoimaan: Mistä saadaan työpaikat tähän työelämälähtöisyyteen? Työnantajapuoli aidosti toteaa sen, että se on ihan hyppy tuntemattomaan. Mistä saadaan niille työpaikoille riittävästi päteviä työnhajajia, jotka niitä nuoria siellä ohjaavat? Se tulee muuttamaan opettajien työn roolin aivan ratkaisevasti, ja se on äärimmäisen iso muutos. Tämä on nyt se diplomityö, mikä talvella ja keväällä on edessä, eikä tässäkään kai ole kaikki sanottuna.

Iloinen, lähes onnellinen, olen siitä, että näin moni kansanedustaja on nyt kuitenkin ikään kuin kiinnostunut tästä asiasta (Hälinää) ja ollaan tavallaan kärryillä nyt siitä, missä mennään.

21.12 Maria Tolppanen sd: Puhemies! Täytyy sanoa, että nyt olen aika lailla hämmentynyt, kun kuuntelen hallituspuolueiden puolusteluja 190 miljoonan leikkauksille koulutuksesta. Jos perustelu sille, että tarvitaan tällainen leikkaus, on, että maassa on vääränlaisia maahanmuuttoa ja vääränlaisia maahanmuuttajia koulutetaan, niin kylläpä minä olen hämmästynyt, todella hämmästynyt.

Kyllä tässä kuulkaa nytten on kysymys meidän omista nuoristamme. Tässä on kysymys meidän omasta olevasta sukupolvesta ja tulevista sukupolvista, niistä nuorista, joilla ei tällä hetkellä ole koulutuspaikkaa ja joilla ei tällä hetkellä ole työpaikkaa ja joilla ei ole minäkäänlaista tulevaisuutta edessään. He tarvitsevat koulutusta. Me tarvitsemme koulutusta uusille aloille, tämä työelämä muuttuu koko ajan. Nyt pitäisi olla kärppänä paikalla etsimässä niitä koulutussuuntauksia, mihin tarvitaan seuraavaksi työntekijöitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

Jos meiltä otetaan pois koulutuspaikat maaseudulta, niin maaseutu autioituu ja peräkammarinpoikaistuu. Sieltä ei lähdetä minnekään, sinne jäädään ja jämähdetään, kun ei ole ammattia, kun ei voida työn perässä lähteä mihinkään, kun ei osata mitään. Ei elämää ole pelkästään täällä Helsingissä ja Uudellamaalla. Elämää on ihan ympäri Suomen, ja myös ne nuoret, jotka asuvat pääkaupunkiseudun ulkopuolella, tarvitsevat ammatillisen koulutuksen ja tarvitsevat ammatillista koulutusta — lappilaiset, pohjalaiset, itäsuomalaiset, kaikki tarvitsevat — ja meidän velvollisuutemme on pitää huolta siitä, että koulutusta riittää kaikille.

21.14 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Nämä 190 miljoonan leikkaukset on todella onnettomasti ajoitettu, kun ottaa huomioon sen, että tuo reformilainsäädäntö on tulossa sitten 2018, ja niin kuin täällä monet kollegat ovat todenneet, tietenkin pelkäämme sitä, että nyt sitten oppilaitoksissa tehdään sellaisia nopealla tempolla tapahtuvia alasajoja ja leikkauksia, jotka ovat epätarkoituksenmukaisia.

Erityisesti täällä on kiinnitetty huomiota myöskin tähän alueelliseen epätasa-arvoon, jota nämä leikkaukset saattavat aiheuttaa. Nimittäin täällä ministeri Grahn-Laasonen on aiemmin luvannut moneen kertaan, että näistä aloituspaikoista ei tulla leikkaamaan, mutta silloin todennäköisesti näitä toimipisteitä tullaan sitten sulkemaan eri puolilla Suomea, ja se tarkoittaa sitten esimerkiksi juuri Itä- ja Pohjois-Suomessa sitä, että nämä välimatkat kasvavat näihin toisen asteen oppilaitoksiin. Ja me olemme juuri saaneet näitä uusimpia Pisa-tietoja, joissa on kerrottu, että erityisesti nämä tyttöjen ja poikien väliset erot alkavat jo tuossa yläasteella, tai nykyisessä yläkoulussa, kasvamaan ja monesti vielä juuri esimerkiksi luonnontieteessä, matematiikassa, tämäntyyppisillä aloilla poikien kehitys on huomattavasti ruvennut heikentymään. Ja siinä mielessä tämä voi olla hyvinkin se alku sitten sille syrjäytymiskehitykselle monien poikien kohdalla.

Edustaja Jani Mäkelä täällä aiemmin totesi jotenkin näin, että tämän hallituksen aikana ollaan nyt toteuttamassa kielikokeilua siksi, kun Suomessa ei jotakin kieltä tarvittaisi jollakin alueella. Nyt vähän ristiriitainen olo jäi tästä hänen heitostaan, koska minä nyt ymmärrän, että esimerkiksi Seinäjoella tullaan tulevaisuudessa hallituksen näkemyksen mukaan hyvinkin paljon tarvitsemaan ruotsin kieltä ja tarvitaan lääkäreitä ja hoitohenkilökuntaa, erityisesti nimenomaan ruotsinkielentaitoisia. Nyt tarvittaisiin oikeastaan vähän Mäkelältä selvennystä: tarvitaanko sitä (Puhemies koputtaa) vai eikö sitä tarvita?

21.16 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies! On aina välillä hyvä hieman pysähtyä ja miettiä, miksi erilaisia säästöihin tähtääviä uudistuksia ja tasapainottamistoimenpiteitä tarvitaan. Pääsyy on yksinkertaisesti siinä, että vienti ei vedä tarpeeksi hyvin. Uusia teollisia työpaikkoja — jos vähän katsoo tilastoja — on viimeisen 10 vuoden aikana syntynyt lähinnä Vaasan energiaklusteriin. Hallituksen esityksiä kun lukee, niin aika harvoin näkee, että olisi ylipäätään peilattu suhteessa viennin toimintaedellytyksiin. En tiedä, ehkä viennin edistäminen ei tarpeeksi paljon kiinnosta. Mutta se raha tulee kuitenkin sieltä.

21.17 Jani Mäkelä ps: Puhemies! Edustaja Tolppanen valitettavasti taisi juuri poistua kuuntelemasta kehujani, sillä olisin sanonut, että olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä. Nimenomaan asiansahan on niin, että Suomen nuoret tarvitsevat näitä väheneviä koulutusresurssejamme, ja juuri siksi mielestäni maahanmuuton aiheuttamia resurssimenetyksiä pitäisi vähentää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

Mutta toiseen asiaan: Täällä mainittiin vapaa sivistystyö siinä merkityksessä, että sen väheneviä resursseja käytettäisiin maahanmuuttajien kielikoulutukseen. Mielestäni tämänoinen vastuun sysääminen ja siirto ei missään tapauksessa voi olla oikein. Itsekin vapaan sivistystyön puolella tietotekniikkaa opettaneena tiedän sen työn arvon. Ne vähät resurssit on käytettävä monipuolisesti suomalaisten kouluttamiseen ja sivistämiseen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.